

TÜRKİYE’NİN GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELESİ VE SURİYELİ DÜZENSİZ GÖÇMENLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

**Yıldız UZAN¹
Derya AKGÜL²**

Geliş Tarihi: 03/03/2022
Kabul Tarihi: 07/04/2022

ÖZET

Göç kavramı, ortaya çıktığı dönemden itibaren sebepleri ve uygulanış şekilleri olarak farklılıkları bünyesinde barındırmıştır. İlegal yöntemler kullanılarak gerçekleştirilen düzensiz göç hareketinin göçmen kaçakçılığı suçuna zemin hazırladığı yadsınamaz bir gerçekliktir. Cumhuriyetin ilanından itibaren Türkiye, kaynak, transit ve hedef ülke olarak göç sirkülasyonunun bir parçası olmuştur. Türkiye’de son yılların verileri incelendiğinde düzensiz göçmen sayısı ve yakalanan göçmen kaçakçısı sayısı dikkate değer bir biçimde artmıştır. Suriye’de baş gösteren iç savaş hiç şüphesiz Türkiye’yi de derinden etkilemiştir. Türkiye, 2011 yılında Suriye’de yaşanan iç savaş sebebiyle zarar gören sivillere kapılarını açmış ve onları geçici koruma altına almıştır. Bu süreçte gerek Suriye’deki iç savaş gerekse Türkiye’nin yoğun kitlesel bir göç ile karşılaşması sebebiyle göçler, düzensiz bir formda seyretmiştir. Düzensiz göçü ekonomik çıkarları için organize edenler ise göçmen kaçakçılığı suçunun konusunu oluşturmuştur. Çalışmada, Türkiye’nin göçmen kaçakçılığıyla mücadelesi ve 2011 yılı sonrası Suriye’de gerçekleşen gelişmeler ışığında artan göçmen kaçakçılığı faaliyetlerinin olası analizleri yapılmıştır. Özellikle 2011 yılı sonrasında Suriye’den Türkiye’ye yönelen düzensiz göç dalgası ve Suriyelilerin göçmen kaçakçılığı suçu artışlarına olan etkisi değerlendirilmiştir. Türkiye göçmen kaçakçılığı ile mücadele etme ve suçu önleme noktasında ulusal ve uluslararası hukuki düzenlemelerin yanı sıra sınır güvenliğini sağlamak için çeşitli uygulamalar geliştirmiştir. Bu alanda istikrarlı ve başarılı ilerlemeler kaydedilebilmesi için göçmen kaçakçılığına zemin hazırlayan sebeplerin ortadan kaldırılması ve mevcut düzenlemelerin revize edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Menşe ülkede barışçıl ve insan haklarına saygılı bir düzenin sağlanması göçmen kaçakçılığı suçunun önlenmesi konusunda uzun vadeli

¹ İl Göç Uzmanı, Göç İdaresi Başkanlığı, yıldiz.uzan@goc.gov.tr, ORCID: 0000-0001-6467-4248

² İl Göç Uzmanı, Göç İdaresi Başkanlığı, basarderya14@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-1034-9065

fayda sağlayacak bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışma, literatür taraması ve doküman incelemesi teknikleri kullanılarak elde edilen veriler ışığında hazırlanmıştır. Ayrıca çalışmada Göç İdaresi Başkanlığı'nın, Jandarma Genel Komutanlığı'nın ve Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın istatistiki verilerinin yorumlanmasına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suriye Krizi, Göç, Düzensiz Göç, Geçici Koruma, Göçmen Kaçakçılığı.

Turkey's Fight Against Migrant Smuggling And An Evaluation On Syrian Irregular Migrants

ABSTRACT

The concept of migration has embodied differences in terms of reasons and application forms since its emergence. It is an undeniable reality that the irregular migration movement carried out using illegal methods paves the way for the crime of migrant smuggling. Since the proclamation of the Republic, Turkey has been a part of the migration circulation as a source, transit and destination country. When the data of recent years in Turkey are examined, the number of irregular migrants and the number of migrant smugglers caught have increased remarkably. The civil war that broke out in Syria undoubtedly affected Turkey deeply. Turkey opened its doors to civilians who were harmed by the civil war in Syria in 2011 and took them under temporary protection. In this process, due to both the civil war in Syria and Turkey's encounter with an intense mass migration, the migrations followed an irregular form. Those who organize irregular migration for their economic interests have been the subject of the crime of migrant smuggling. In the study, possible analyzes of the increasing migrant smuggling activities in the light of Turkey's fight against migrant smuggling and the developments in Syria after 2011 were made. Especially after 2011, the wave of irregular migration from Syria to Turkey and the effect of Syrians on the increase in crime of migrant smuggling were evaluated. Turkey has developed various practices to combat migrant smuggling and prevent crime, as well as national and international legal regulations, to ensure border security. In order to achieve stable and successful progress in this field, it is thought that the reasons that pave the way for migrant smuggling should be eliminated and the existing regulations should be revised. Establishing a peaceful order in the country of origin that respects human rights is considered as a factor that will provide long-term benefits in the prevention of migrant smuggling crime. This study has been prepared in the light of data obtained by using literature review and document review techniques. In addition, the study includes the interpretation of the statistical data of the Immigration Administration, the Gendarmerie General Command and the Coast Guard Command.

Keywords: Syria Crisis, Migration, Irregular Migration, Temporary Protection, Immigrant Smuggling.

1.GİRİŞ

Türkiye'nin sınır komşusu olan Suriye'de yaşanan insanlık dramı tüm dünyayı etkileyen gelişmelerdendir. Türkiye, iç savaş nedeniyle zarar gören sivillerin korunmasını sağlamak amacıyla ülkemize sığınan Suriyelilere açık kapı politikası uygulayarak onları geçici koruma kapsamına almıştır. Bu kapsamda; sağlık, eğitim, iş piyasasına erişim, sosyal hizmetler ve yardımlar ile tercümanlık ve benzeri hizmetlere erişim noktasında kolaylıklar sağlanmıştır.

Düzensiz göç kapsamındaki kişiler bireysel olarak sınırları illegal yöntemlerle aşabilmektedir. Bunun yanı sıra, sınırları geçerken profesyonel olarak bu işi meslek edinen göçmen kaçakçılarının da düzensiz göçten faydalanmak isteyen bir örgüt olarak faaliyet göstermeye çalışması olasıdır. Göç İdaresi Başkanlığı'nın göçmen kaçakçılığı suçu ile ilgili istatistiki verileri 2010 yılından başlayarak sunulmuştur. 2010 ve 2014 yılları arasında yakalanan göçmen kaçakçısı sayısı, aşağı ve yukarı yönlü küçük dalgalanmalarda seyir etmekteyken 2014 yılından sonra göçmen kaçakçısı sayısı ciddi oranda artış göstermiştir. Yakalanan düzensiz göçmen ve göçmen kaçakçısı sayısının birbirine paralel olarak artış göstermesi ve özellikle Türkiye'ye yönelen göçün büyük oranda göçmen kaçakçıları vasıtasıyla yürütüldüğü çıkarımının yapılmasını olanaklı kılmaktadır.

Her ne kadar düzensiz göç ve göçmen kaçakçılığı birbirinden farklı kavramlar olarak değerlendirilse de uygulamaya bakıldığında göçmen kaçakçılığı, düzensiz göçün içinde faaliyet gösteren bir suç türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Düzensiz göçmen sayısı arttıkça doğal olarak göçmen kaçakçılığı faaliyetlerinde de paralel artışlar görülmesi olasıdır. Zira göçmen kaçakçılığına konu olarak yakalanan düzensiz göçmen sayıları konusunda net verilere ulaşılamamaktadır. Bu sebeple düzensiz göçmen sayılarının ne kadarının göçmen kaçakçıları ile sağlandığı tespit edilememektedir. Bu yüzden çalışmada, Suriye'de yaşanan iç karışıklıkların düzensiz göçü tetiklediği üzerinde durulmuş ve düzensiz göçmen sayılarındaki artış gösteren yıllar ile göçmen kaçakçılığı suçunun artış seyri karşılaştırılmıştır. 2015 yılı ve sonrasında sınır güvenliğinin artırılması ve sınır kontrollerinin daha katı uygulanmasından sonra Suriye'den gelmek isteyenlerin, göçmen kaçakçılarına başvurma olasılığının yükseldiği öngörülmektedir. Dolayısıyla 2011 yılında Suriye'den Türkiye'ye yönelik olarak başlayan kitlesel göç

hareketinin yerini zamanla göçmen kaçakçılığı vasıtasıyla gerçekleştirilen düzensiz göç hareketine bıraktığı ifade edilebilir.

Düzensiz göç ve göçmen kaçakçılığı ile mücadele çalışmaları da birbirini destekleyen uygulamalardır. Türkiye düzensiz göç ve göçmen kaçakçılığını engelleyebilmek için önemli adımlar atmıştır. Bu kapsamda yasal ve kurumsal olarak güç kazanmıştır. Göçmen kaçakçılığı sayılarının artmış olması kurumların göçmen kaçakçılığı konusunda bilinç ve farkındalık düzeyini artırdığını göstermektedir; ancak yalnızca farkındalık oluşturulması, göçmen kaçakçılığı suçunun önlenmesi noktasında gerekli faydayı tek başına sağlayamayacaktır. Göçmen kaçakçılığına ortam sağlayan durumların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Özellikle Suriye-Türkiye rotası üzerinde bulunan göçmen kaçakçılığının beslendiği alan, Suriye'deki iç karışıklıklardır. Menşee ülkede barışçıl bir düzenin sağlanmasının, göçmen kaçakçılığını önleme konusunda uzun vadeli ve daha faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

2.ÇALIŞMANIN KONUSU, KAPSAMI VE AMACI

Türkiye'de düzensiz göçmen sayılarının gün geçtikçe arttığı ve Suriye krizinin bu kitlesel seviyedeki göçü tetiklediği yadsınamaz bir gerçektir. Çalışmanın konusu bu çerçevede, Suriye'de çıkan iç savaşın ulusal bir nitelik kazandığı 2011 yılından bu yana, düzensiz göçü tetiklemeyle birlikte göçmen kaçakçılığı suçunun ivme kazanmasında ne derece etkili olduğu üzerine odaklanmaktadır. Bu noktada, Göç İdaresi Başkanlığı'nın sunmuş olduğu 2010-2021 tarihleri arasındaki istatistiki veriler öncelikle sunulmuş olup; 2019 yılında çalışmanın konusunu oluşturan göçmen kaçakçılığı suçunun zirveye ulaştığının görülmesi üzerine, bu yılı detaylandırabilmek için kolluk kuvvetlerinin 2019-2020-2021 yıllarına ait verileri incelenmiştir. Suriye'de zaman zaman alevlenen çatışmaların düzensiz göç üzerine olan etkisini ortaya koyabilmek adına ise yıllara göre Suriye'de yaşanan olaylar ve akabinde Türkiye'nin düzensiz göç alanında değişime uğrayan istatistiki verileri karşılaştırılmıştır. Bütün bu veriler ışığında, Suriye'de yaşanan karışıklıkların düzensiz göçü artırdığı, yaşanan bu süreçte ise göçmen kaçakçılığı faaliyetlerinde önceki yıllara göre ciddi artışlar olduğu görülmüştür. Çalışmanın amacı bu hususta, göçmen kaçakçılığı ile yapılacak olan mücadelede önemli olan düzensiz göçün profesyonelce yönetilmesi ve var olan düzenlemeler üzerinde revizyonlar yaparak Suriye'de insanları

göçmen kaçakçılarında sevk eden güvensizlik ortamının son bulmasının gerektiği üzerine yoğunlaşmaktadır.

3.GÖÇ, ULUSLARARASI GÖÇ, DÜZENSİZ GÖÇ, GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI TANIMLARI VE TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLERİN STATÜLERİ

Göç kavramı, insanlığın var olmasıyla ortaya çıkmış ve günümüze kadar aktif olarak varlığını sürdürmüştür. Dünya üzerinde faaliyet gösteren bu nüfus hareketliliğinin önümüzdeki dönemlerde de var olmaya devam edeceği öngörülebilir bir gerçekliktir (Koçak ve Terzi, 2012: 164).

Karmaşık yapısı sebebiyle göçü belli ayrımlar halinde incelemek anlamlandırma açısından fayda sağlayacaktır. Öyle ki göçü; sınır aşımına göre ulusal veya uluslararası göç, nedenlerine göre; zorunlu veya gönüllü göç, yöntemlerine göre; düzenli veya düzensiz göç ve amaçlarına göre; ekonomik veya sığınma amaçlı göç olarak detaylandırmak mümkündür (İçduygu vd. 1999:249). Dolayısıyla yaşanan her bir göç dalgasının kendi içinde değişkenler barındıran dinamik bir yapı olduğu değerlendirilmektedir.

3.1.Uluslararası Göç

Uluslararası göçler, bir ülkeden başka bir ülkeye yapılan göçlerdir. Günümüzde artan iletişim, ulaşım olanakları ve küreselleşmeyle birlikte çoğu zaman uluslararası göç olarak tanımlanan, bir devletin sınırlarından çıkarak başka bir devletin sınırlarına doğru yönelen göç hareketinin sayısı artmıştır. Uluslararası göç, kimi zaman ekonomik sebeplerle gönüllü şekilde gerçekleşebilirken kimi zaman ise devletlerin uyguladığı politikalarından dolayı zorunlu da olabilir (Şahin, 2010:57). Küresel Eğilimler Raporu'na göre tüm dünya üzerinde 79,5 milyon insanın yerinden edildiği bilgisi raporlanmaktadır. 2010 yılında yerinden edilen kişi sayısı 41 milyon olarak ifade edilirken günümüzde bu sayı 79,5 milyonu bulmuştur. Bu ise yerinden edilen kişi sayısının ikiye katlandığını göstermektedir. Bugüne kadar yerinden edilmiş kişilerin geldiği ilk beş ülke sıralaması Suriye, Venezuela, Afganistan, Güney Sudan ve Myanmar'dır. Son olarak, mültecilerin %85'i, gelişmekte olan çoğunlukla ikamet ettikleri ve ayrılmak zorunda kaldıkları ülkeye komşu olan ülkelerde yaşamaktadır (UNHRC, 2020). Tüm sayısal veriler ışığında, dünya üzerinde göç hareketinin en üst seviyeye ulaştığı ifade edilmektedir.

3.2.Düzensiz Göç

Devletlerin egemenliğine yönelik tehdit olarak algılanması sebebiyle sorun olarak değerlendirilen alan, düzensiz göç bir diğer adıyla yasadışı göçtür. Etki alanı olarak dünyayı kapsayan düzensiz göç, bireylerin veya kitlelerin yaşamakta buldukları yerlerden, menşe ülkesinin ya da varmak istedikleri ülkelerin yasal prosedürlerine uymadan sınırları geçerek kısa veya uzun süreli olarak yerleşmeleridir (Akgün, 2011: 9). Düzensiz göç, kaynak ülke açısından yasa dışı çıkış, transit veya hedef ülke açısından ise yasa dışı girişi ifade etmektedir. Ancak bununla birlikte yasal yollardan giriş yapılsa dahi oturma hakkı alamamış veya yasadışı çalışma yöntemine başvurmuş kişilerde düzensiz göç kapsamında değerlendirilmektedir (Asar, 2004: 248).

3.3.Göçmen Kaçakçılığı

Göçmen kaçakçılığı, bir suç organizasyonu olarak tanımlanmaktadır. Bu organizasyonlar, çeşitli sebeplerle buldukları ülkeden ayrılmak zorunda kalan kişileri daha iyi olanaklara sahip olan ülkelere götürmeyi hedeflemektedir. Bu hareket gerçekleştirilirken yasalara uygun şekilde değil de yasadışı yöntemler kullanarak göç etmek isteyenlerden maddi menfaat elde eden suç örgütleri, göçmen kaçakçılığı suçunu oluşturmaktadır. Göçmen kaçakçıları, sınır geçişlerini kolaylaştırabilmek ya da ülkelerin düzensiz göçü ve göçmen kaçakçılığını engelleyebilmek için almış oldukları önlemlere göre farklı metotlar ve ekipmanlar ile alternatif güzergâhlar bulmaktadırlar (Güvenlik Terimleri Sözlüğü, 2017:250-251). Göçmen kaçakçıları, yeni yollar ve teknolojiler kullanarak gelirlerini artırmakta ve göç konusunda insanları motive etmektedir. Özellikle kitlesel olarak göç etmek zorunda kalan kişiler için, can kaybı korkusu yaşayanların kaçakçılar ile sınır geçişlerini sağlama isteği kaçakçıların bu göçmenler üzerinden elde ettiği geliri yükseltmektedir (Sayın, 2017:24-25).

Göçmen kaçakçılığı suçu Yeni Türk Ceza Kanununun 79. Maddesinde yer almış olup Uluslararası Suçlar başlığında hüküm altına alınmıştır. Türk Ceza Kanununa göre göçmen kaçakçılığı suçu;

- a) Ülke vatandaşı olmayan bir kişinin ülkeye illegal yollardan sokulması
- b) Yasal veya yasa dışı yollardan ülkeye girmiş bir yabancıнын yasal olmayan yöntemlerle ülkede kalışının sağlanması

- c) Türk vatandaşı olan veya yabancı olan kişilerin yasadışı şekilde yurt dışına çıkmasının sağlanması olarak belirlenmiştir.

Göçmen kaçakçılığı yaptığı tespit edilen Kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis ve bin günden onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Göçmen kaçakçılığında suç fiilinin tamamlanması durumu aranmaz, teşebbüs aşamasında olsa dahi suç oluşmuş gibi cezaya hükmedilir. Bunun yanı sıra göçmen kaçakçılığı gerçekleştirilirken yolculuğun hayati tehlike arzemesi veya onur kırıcı muameleye maruz kalarak gerçekleştirilmesi sonucunda ceza yarısından üçte ikisine kadar artırılır. Ayrıca Örgütsel bir faaliyet çerçevesinde gerçekleştirilmiş ise verilecek ceza bir katına kadar artırılır(TCK, Madde79).

3.4. Uluslararası Göç Hareketliliği Çerçevesinde Türkiye'nin Konumu ve Türkiye'deki Suriye Vatandaşlarının Statüleri

Türkiye, uluslararası göç hacminde dikkate değer bir yer kaplamaktadır. Cumhuriyetin ilanından itibaren göçe ev sahipliği yapan Türkiye, günümüzde de bu rolünü biçim değiştirerek devam ettirmektedir. İktisadi, sosyal ve siyasal sorunlar nedeniyle 1980'li yıllardan sonra doğu ile batı arasındaki transit konumundan dolayı, Türkiye'ye ve görece daha iyi olanaklara sahip olan batı ülkelerine yönelik göç hareketi büyük boyutlara ulaşmıştır (İçduygu, 2012:7). 2000'li yıllara gelindiğinde ise transit ülke konumundan hedef ülke konumuna evirilen bir durum söz konusu olmuştur. Günümüzde Türkiye'de bulunan toplam kayıtlı yabancı sayısı 5 milyon civarındadır. Özellikle 2011 yılı itibariyle ortaya çıkan Suriye krizi nedeniyle Türkiye en fazla sığınmacı kabul eden ülke konumuna erişmiştir. Toplam 3.746.674 Suriyeli geçici koruma kapsamına alınmıştır. İkamet izniyle ülkemizde bulunan yabancıların sayısı 1.391.373'dür (Göç İdaresi Başkanlığı,2022).

17 Aralık 2010 tarihinde Tunus'ta başlayan ve demokratik taleplerin varlığından dolayı olumlu bir ilerleme olduğu düşünülen Arap Baharı, birçok durum bakımından dengenin bozulması ile istikrarsızlığı beraberinde getirmiştir. Suriye'de başlayan hareketler Esed rejimine karşı protestoların başlamasını körüklemiştir. Rejimin yasal taleplerin yerine getirileceğine dair vermiş olduğu sözleri tutmamasından kaynaklı olayların seyri bir iç savaş halini almıştır (Altundeğer ve Yılmaz, 2016:216).

Suriye krizinin başlaması ile Türkiye, Suriyeliler için “açık kapı politikası” yürütmüştür. Türkiye’ye Suriye üzerinden kitlesel olarak 2011 yılında başlayan göç hareketini sağlayan insan sayısı, Türkiye tarafından 100.000 kişi olarak belirlenmişti; ancak daha 2012 yılı Ağustos ayında 78.409 kişi olduğu tespit edilmiştir (Orhan ve Gündoğar, 2015:12). Suriye’den yönelen göç hareketi Türkiye’de beklenen sayıların fazlasıyla üstüne çıkmıştır. Göç İdaresi Başkanlığı’nın 2022 verilerine göre 3.746.674 Suriyeli Geçici Koruma altına alınmıştır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

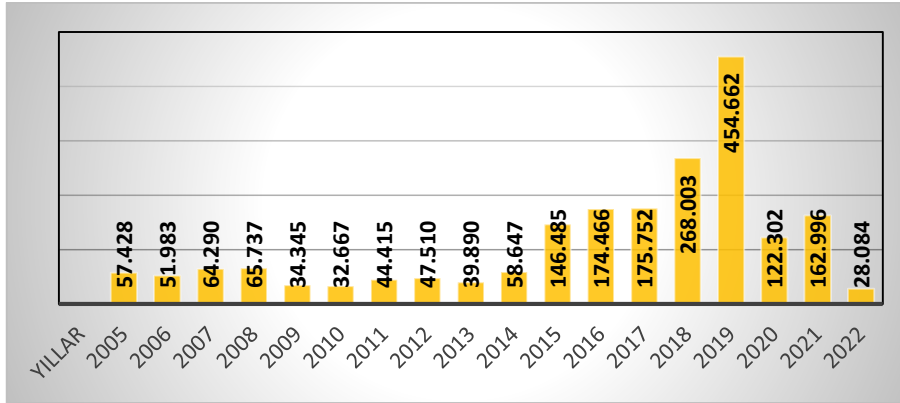
Türkiye’deki yabancıların içerisinde Suriyelilerin sayıca fazlalığı ilk etapta dikkati çekmektedir. Geçici Koruma statüleri sebebiyle 3.746.674 kişi ile ilk sırada yer almaktadır. İkamet izni ile Türkiye’de bulunanların uyruk dağılımına bakıldığında 108.457 kişi ile Suriyeliler üçüncü sıradadır. Ayrıca 2022 yılı düzensiz göç verileri incelendiğinde Suriye uyruklu düzensiz göçmenler 4.724 kişi ile ikinci sırada yer almaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

Türkiye’nin göçmen yükünü en fazla sırtladığı ülke ve sınır komşusu olması sebebiyle Suriye’de yaşanan siyasi, ekonomik ve sosyal istikrarsızlık ve yahut gerçekleşecek bir düzen ortamından en fazla etkilenen ülkenin Türkiye olacağı ifade edilebilir.

4. GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI SUÇUNA DAİR İSTATİSTİKİ VERİLER VE GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI SUÇUNUN SURIYE ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Göç İdaresi Başkanlığı’nın sunmuş olduğu 2010-2022 tarihleri arasındaki istatistikî veriler incelendiğinde; 2019 yılında çalışmanın konusunu oluşturan göçmen kaçakçılığı suçunun en yüksek seviyeye ulaştığının görülmesi üzerine, bu yılı detaylandırabilmek için kolluk kuvvetlerinin 2019-2020-2021 yıllarına ait verilerinin incelenmesinde fayda olacağı düşünülmektedir.

Suriye’de gerçekleşen olayların ne ölçüde düzensiz göçü artırdığı ve göçmen kaçakçılığı suçuna ne derecede ivme kazandırdığı yönündeki çıkarımlar, dünyada yaşanan diğer çatışmalar, iç karışıklıklar ve farklılaşan nedenler sonucunda Türkiye’ye göç eden kişi uyruklarının çeşitlenmesi sebebiyle zorlaşmaktadır. Bu noktada yıllara göre yakalanan düzensiz göçmen sayılarını veren Grafik 1’in değerlendirilmesi önemli bir husustur.

Grafik 1: Yıllara Göre Yakalanan Düzensiz Göçmen Sayısı

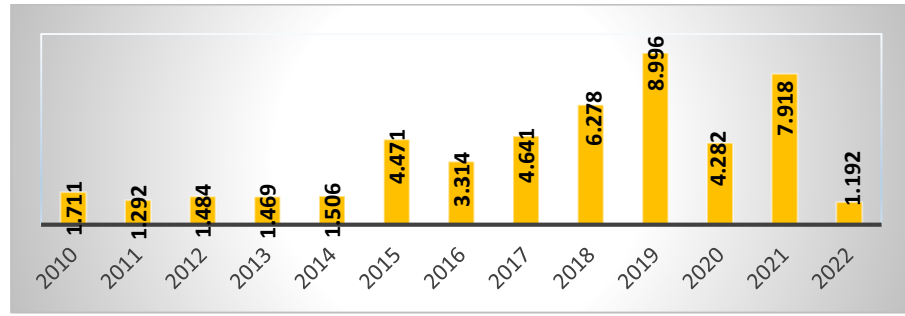
Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı Veri Tabanı
(<https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler>, erişim: 28.02.2022)

Göç İdaresi Başkanlığı'nın verilerine göre; 2005 yılından itibaren 10 yıllık süreçte düzensiz göç anlamında büyük bir artış ya da azalış olmadığı dikkat çekmektedir. 2014 yılında 58.647 olan düzensiz göçmen sayısı, 2015 yılında yaklaşık 3 kat artarak 146.485 kişiye ulaşmıştır. Bu tarihten itibaren düzensiz göçmen sayısı sürekli olarak artmış olup; 2019 yılına gelindiğinde ise 454.662 kişi ile en yüksek seviyede düzensiz göçmen tespiti yapılmıştır. 2020 yılında, düzensiz göçmen sayıları düşmüştür. Bu yıldaki sayıların seyrini belirleyen unsurlar arasında, düzensiz göç ile mücadele ve göçmen kaçakçılığını önleme çalışmalarının etkin rol oynamasının yanı sıra tüm dünyada etki gösteren Covid-19 pandemisinin insan hareketliliğini engellemesi de yer almaktadır. Nitekim görece normalleşmenin başlaması ile 2021 yılında bir önceki yılın verilerinin üzerine çıktığı görülürken; 2022 yılının ilk iki ayında ise 28.084 düzensiz göçmenin yakalandığı tespit edilmiştir.

Uyruklara ait düzensiz göç verileri değerlendirildiğinde yıllar içerisinde farklılıklar olduğu gözlemlenmiş olsa da verilerin en sağlıklı ulaşılabildiği 2014 yılından itibaren Suriye uyruklu düzensiz göçmenlerin sayıca fazlalığı dikkat çekmektedir. Artan düzensiz göçmen sayılarından hareketle, Suriye uyrukluların sayısının da doğru orantılı bir şekilde arttığı ifade edilebilir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022). Bununla birlikte, Türkiye'ye Suriye'den gerçekleştirilen düzensiz göç hareketlerindeki artışın göçmen

kaçakçılığına ivme kazandırdığını söylemek de mümkün hale gelmektedir. Nitekim yıllara göre yakalanan göçmen kaçakçıları sayısını veren Grafik 2 incelendiğinde, 2013 sonrasında yakalanan düzensiz göçmenlerin sayısındaki artışa paralel olarak göçmen kaçakçıların sayısında da bir artış olduğu görülmektedir. 2013 yılı itibariyle düzensiz göçmenler içerisinde Suriye uyruklu şahısların ise sayılarının arttığı bilinmektedir.

Grafik 2: Yıllara Göre Göçmen Kaçakçılığı

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı Veri Tabanı

(<https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler> , erişim: 28.02.2022)

Dalgalanmaların söz konusu olduğu Grafik 2’de göçmen kaçakçılığı suçundan 8996 kişiye işlem yapılan 2019 yılının, en yüksek sayıyla zirveye ulaştığı görülmektedir. 2021 yılında 7918; 2022 yılının ilk iki ayında ise 1192 göçmen kaçakçısına işlem yapılmıştır. Yılsonuna kadar bu sayıların artacağından hareketle tekrar göçmen kaçakçıların aktif bir rol oynamaya başlayacağı ve sayıların artacağı ifade edilebilir.

2013 Türkiye Göç Raporuna göre, düzensiz göç ve göçmen kaçakçılığı alanında Suriye’nin ön plana çıkmaya başladığı belirtilmiştir. 2013 yılında yakalanan 39.890 düzensiz göçmen içinde Suriye vatandaşları 16.372 kişi ile ilk sırada yer almıştır. 2013 yılında Türkiye’de yakalanan göçmen kaçakçıların büyük kısmının Türk vatandaşı olduğu, Suriye uyruklu kişilerin ise göçmen kaçakçılığı suçunda ikinci sırada yer aldığı belirtilmiştir (Türkiye Göç Raporu, 2013:58).

Genel olarak Göç İdaresi Başkanlığı’nın verilerine bakıldığında, 2010 yılı ve akabindeki yıllarda göçmen kaçakçılığında işlem gören şahısların 2014 yılına kadar çok büyük değişimler göstermediği söylenilebilir. 2014 ve 2015 yıllarında yakalanan düzensiz göçmen sayısının arttığı ve Suriye uyruklu

şahısların yakalanan düzensiz göçmenler içerisinde ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Suriye’de yaşanan en kanlı yıl olarak tabir edilen 2014 yılında, Suriyeli muhaliflerin oluşturduğu Londra merkezli Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR), ülkede 76 bin 21 kişinin öldüğünü açıklamıştır (BBC, 2021). Yaşanan bu can kayıplarının Suriye’den Türkiye’ye büyük bir göç hareketliliğinin gerçekleşmesine yol açtığı ifade edilebilir. Aynı zamanda, yasal yollardan girerek kayıt yaptırmayan ve göçmen kaçakçılığına konu olan Suriye uyruklu düzensiz göçmenlerin sayısındaki bu artış, şüphesiz göçmen kaçakçılığından yakalanan kişi sayısının söz konusu yıllarda büyük bir artış göstererek 1506 kişiden 4471 kişiye yükselmesinde de önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. (Bkz. Grafik 2)

2019 yılında yakalanan düzensiz göçmenlerin ve göçmen kaçakçılığında işlem görenlerin sayılarında ciddi artışlar olduğu hususu dikkat çekmektedir. 2019 yılında zirveye ulaşan bahse konu sayıların değerlendirilmesi yapılırken konuyu netleştirebilmek adına, sahada görev yapan Jandarma Genel Komutanlığı’nın ve Sahil Güvenlik Komutanlığı’nın son üç yıla ait verilerine bakmakta fayda olacağı düşünülmektedir.

Tablo 1: Jandarma Genel Komutanlığı Düzensiz Göçmen İstatistikleri

Yıl	2019	2020	2021
Olay	24.063	13.832	20.664
Düzensiz Göçmen	211.257	61.829	78.567
Göçmen Kaçakçılığı Organizatörü	3.391	1.331	2.505

Kaynak: Jandarma Genel Komutanlığı Veri Tabanı, (<https://www.jandarma.gov.tr/veriler>, erişim:28.02.2022)³

Jandarma Genel Komutanlığı’nın verilerine bakıldığında, 2019 yılında olay ve yakalanan düzensiz göçmen sayılarının zirvede olmasına paralel olarak, işlem gören göçmen kaçakçılığı organizatörlerinin sayısında da artış olduğu görülmektedir. Göçmen kaçakçılığı organizatör sayısı 3391 kişiye ulaşarak son üç yıl içerisinde en yüksek seviyeyi görmüştür. 2020 yılında bir

³ *2019 yılı verileri Nisan ayı itibarıyla paylaşılmıştır.

**2021 yılı Aralık ayına kadar dahil edilmiştir.

düşüş gözlemlenmiş; ancak 2021 yılında 2.505 kişi ile yeniden artış eğilimine girmiştir.

Son olarak, Sahil Güvenlik Komutanlığı verilerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 2: Sahil Güvenlik Komutanlığı Düzensiz Göçmen İstatistikleri

Yıl	2019	2020	2021
Olay	1.761	516	848
Düzensiz Göçmen	60.802	17.330	23.676
Göçmen Kaçakçılığı	80	36	113

Kaynak: Sahil Güvenlik Komutanlığı Veri Tabanı (Düzensiz Göç İstatistikleri (sg.gov.tr), erişim:28.02.2022)

Jandarma Genel Komutanlığı verilerine benzer olarak Sahil Güvenlik Komutanlığı verileri incelendiğinde, yine 2019 yılında gerçekleşen olay, düzensiz göçmen ve göçmen kaçakçılığı organizatörlerinin sayılarının pik yaptığı görülmektedir. Gerçekleşen 1761 vakada, 60802 düzensiz göçmen yakalanmış ve 80 göçmen kaçakçılığı organizatörü işlem görmüştür. 2020 yılı ve 2021 yıllarında ufak dalgalanmalar gösteren olay ve düzensiz göçmen sayılarına bakıldığında; 2020 yılında 36 kişiye göçmen kaçakçılığı suçundan işlem yapılırken, 2021 yılında ise bu sayının 113 kişiye yükseldiği görülmektedir.

Genel itibarıyla göç ile yakından ilgili üç kurumun verileri değerlendirildiğinde; 2019 yılında göçmen kaçakçılığında işlem yapılan kişi ve düzensiz göçmen sayısının diğer yıllara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. 2020 yılında sayıların düşüşe geçtiği görülse de 2021 yılı ile birlikte tekrar yükselmeye başlaması dikkat çekmektedir.

Çalışmanın konusunu oluşturan Suriyeli göçmenlerin, göçmen kaçakçılığı suçunun ve düzensiz göçmen sayılarının yükselişi üzerindeki etkilerini değerlendirebilmek için 2019 yılında Suriye’de gerçekleşen olay örgülerine bakmakta fayda olduğu düşünülmektedir.

Anayasa Komitesinin oluşturulması, Türkiye’nin gerçekleştirdiği Barış Pınarı Harekâtı, terör örgütü DEAŞ' ın lideri Bağdadi'nin öldürülmesi, Esed rejiminin Rusya ve İran'ın yardımıyla İdlid' e yoğun saldırılarda bulunması Suriye’de 2019 yılında gerçekleşen önemli olaylardır (Anadolu

Ajansı, 2021). Rejim ve destekçilerinin İdlib' in güney kırsalındaki yerleşimleri ele geçirmek için karadan saldırılara geçmesi sonucunda birçok sivil hayatını kaybetmiş ve bu saldırılar neticesinde İdlib' in güneyinden binlerce sivil göç etmek zorunda kalmıştır. Türkiye sınırı yakınına göç edenlerin sayısının ise 2019 yılı içerisinde bir milyonu aştığı bilinmektedir (Anadolu Ajansı, 2021).

Bu bağlamda bakıldığında, 2019 yılına ait verilerin sayıca yüksek olmasında Suriye'de yaşanan karışıklıkların göz ardı edilmemesi gerektiği düşünülmektedir. 2019 yılında Suriye'den gelen düzensiz göçmenlerin sayısında önceki yıla göre bir artış olduğu görülmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı,2022). Söz konusu artışın, göçmen kaçakçılığı suçunu teşvik ettiği ve bu yılda yakalanan göçmen kaçakçısı organizatörlerin sayısının artmasında önemli bir rol aldığı düşünülmektedir.

Türkiye ve Suriye'ye komşu diğer ülkelerde yaşayan sığınmacıların, Suriye'de yaşanan iç savaşın uzaması ve istikrarsızlık ortamının olağanlaşması sonucunda Avrupa ülkelerinde yaşama arzusunun gündeme getirmiştir. Avrupa ülkeleri ise kalifiye denilebilecek nitelikte sınırlı sayıda mülteci kabul etmektedir. Bu durum ise Suriyelilerin yasadışı yollarla Avrupa'ya ulaşma isteğini körüklemektedir (Ağır ve Sezik, 2015: 115). Bu noktada Asya, Avrupa ve Afrika gibi kıtaların kesişim noktasında olan Türkiye'nin jeopolitik konumu unutulmamalıdır. Suriye vatandaşları sadece illegal girişin değil illegal çıkışında önemli bir parçasıdır.

Suriye'de yaşanan çatışmalar, can kayıpları, siyasi krizler ve insani yoksunluklar göçmen kaçakçılarının faaliyet alanını genişletmekte, gelir ve kazançlarını artırarak bu sektöre yeni kişilerin katılmasına yol açmaktadır. Suriye'de yaşanan karışıklıklarla beraber düzensiz göçün artması, göçmen kaçakçılığı suçunun işlenmesinde görülen yükselişte önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.1. Türkiye'nin Göçmen Kaçakçılığı Suçu ile Mücadelesinde Alınan Önlemler

Türkiye, çeşitli kurum ve kuruluşlarla sayıları ciddi rakamlara ulaşan göç olgusunun temel dinamiklerini sistematik bir şekilde yönetme arzusu içerisinde (İçduygu ve Toktaş, 2002:28).

Uluslararası çalışmalara katılan Türkiye, “Sınır Aşan Organize Suçlarla Mücadele Sözleşmesi” ile bu sözleşmenin ekleri “Göçmen Kaçakçılığı” ve “İnsan Ticareti” konularını düzenleyen iki adet Protokolü 13 Aralık 2000 tarihinde Palermo’da imzalamıştır. Bununla birlikte, 2002 yılında Dışişleri Bakanlığı’nın koordinesinde ilgili tüm Bakanlıklar ve diğer kurum ve kuruluşların yer aldığı “İnsan Ticareti ile Mücadele Görev Gücü” oluşturulmuştur. Ayrıca, Türkiye Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD)’nin yürütmekte olduğu Akdeniz Bölgesinde Transit Göç Diyaloğu girişimine de katkı sağlamaktadır. Türkiye, FRONTEX (Avrupa Birliği Sınır Güvenliği Birimi) ile düzensiz göçü önlemek amacıyla 28 Mayıs 2012’de Mutabakat Zaptını imzalamıştır. Ayrıca 2001 yılından itibaren ülkemiz ile Suriye, Yunanistan, Kırgızistan, Romanya, Ukrayna, Pakistan, Rusya, Nijerya, Bosna-Hersek, Yemen, Moldova, Belarus, Karadağ, Kosova, Norveç ve Avrupa Birliği arasında Geri Kabul Anlaşması imzalanmıştır. Bununla birlikte, ülkemiz ile Avrupa Birliği arasında uzlaşılan 18 Mart 2016 tarihli bir Mutabakat bulunmaktadır. Avrupa Birliği ile Geri Kabul Anlaşması ve Vize Muafiyeti Yol Haritası eş zamanlı olarak 16 Aralık 2013 tarihinde Ankara’da imzalanarak 25 Haziran 2014 tarihinde TBMM tarafından onaylanmıştır (Göç İdaresi Başkanlığı,2021). 23 Eylül 2015 tarihinde Avrupa Birliği (AB) devlet ve hükümet başkanlarının bulunduğu resmi olmayan bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda Türkiye ile her alanda iş birliğinin kuvvetlendirilmesi amaçlanarak Türkiye-AB Ortak Eylem Planı (OEP) oluşturulmuştur. Söz konusu eylem planı, Suriye krizinden kaynaklanan göç dalgası ile ilgili üç adım üzerinde yoğunlaşmıştır. İlki, Suriye’den kaynaklanan kitlesel göçün sebeplerinin araştırılması; ikinci olarak Türkiye’de geçici koruma altına alınan Suriyelilerin desteklenmesi ve son olarak, AB ülkelerine gerçekleştirilecek olan düzensiz göç dalgasının engellenmesi için koordinasyonun sağlanması olarak ifade edilmiştir. 2015 Türkiye-AB, OEP ile Düzensiz göçün önlenmesi amacıyla iş birliğinin geliştirilmesi öngörülmüştür (Ortak Eylem Planı, 2015).

2015-2018 yıllarını içeren Türkiye Düzensiz Göç Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı bakanlıkça onaylanan çalışmalar arasındadır. Bu eylem planı ile düzensiz göçü kaynağında önlemeye yönelik ulusal ve uluslararası mekanizmalar ile iş birliğinin güçlendirilmesi, sınır güvenliğinin artırılması ve düzensiz göçle mücadele alanında tedbirler geliştirilmesi amaçlanmıştır. Yine aynı amaçlar doğrultusunda, 2021-2025 yıllarını içeren Türkiye

Düzensiz Göç ve Ulusal Eylem Planı, 2020 Aralık tarihinde göç kurulunun onayına sunulmuştur (Göç İdaresi Başkanlığı, 2021).

Göçün önlenmesi ve göçmen kaçakçılığıyla mücadelede uluslararası otoritelerle iş birliği içerisinde hareket edilmesi elzem bir durumdur (Yiğittepe ve Çaykara, 2019:91). Ulusal düzeyde ise hukuki düzenlemeler, ulusal eylem planları ve stratejilerin yanı sıra sınır güvenliğinin sağlanmasına dair fiziki çalışmalar da yapılmaktadır. Örneğin yoğun illegal girişin yapıldığı Van-İran sınırındaki 295 kilometrelik sınır hattına, üç metre yüksekliğinde bir güvenlik duvarı inşa edilmeye başlanmış ve 243 kilometre olması planlanan beton duvarın etrafının dikenli teller ve hendeklerle çevrili olacağı açıklanmıştır. Bununla birlikte, iç karışıklıkların devam ettiği ve yoğun çatışmalara sahne olan Suriye ile Türkiye sınırına ise 837 kilometrelik duvar inşa edilmiştir. Aynı zamanda inşa edilen bu duvar, dünyanın en büyük 3. duvarı olma özelliğini de taşımaktadır (Vikipedi, 2021). Türkiye, yoğun yasadışı girişlerin sağlandığı sınır ülke hudutlarına duvarlar inşa ederek gerek yasa dışı göçü engellemeyi gerekse sınır güvenliğini sağlamayı hedeflemektedir (Öcal ve Atasever, 2021:56).

Gelinen süreçte Suriye' de yaşanan çatışmaların ulusal sınır güvenliğini tehdit etmekte olduğu görülmektedir. Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD), Suriye Demokratik Birlik Partisi (PYD) ve PKK Türkiye'nin yakın çevresine konuşlanmaya başlamıştır. Gerek koalisyon güçlerinin İŞİD' e karşı düzenlediği faaliyetler gerekse Türkiye'nin her üçüne birden karşı yaptığı mücadele sınır güvenliğinin artırılmasını gerekli kılmıştır (Öztürk ve Çoltu, 2018:194). Düzensiz göçün engellenmesi ve sınır güvenliğinin sağlanmasına yönelik inşa edilen söz konusu duvarların amacına hizmet etme hususunda elbette katkısı olacaktır. Ancak, bu durum sorunu tamamıyla ortadan kaldırma konusunda yeterli olmayacaktır. Uluslararası iş birliği içerisinde hareket eden ve göç yönetimi konusunda uzmanlaşmaya gayret gösteren Türkiye'nin düzensiz göç ve insan ticaretini önlemeye yönelik yaptığı çalışmaların her biri, göçmen kaçakçılığı suçuyla mücadelede önemli bir adım olarak karşımıza çıkmaktadır.

5.ÖNERİLER

Günümüzde göçmen kaçaklığı büyük gelirlerin elde edildiği bir kazanç kapısı olarak faaliyet göstermektedir. Her türlü uygulamaya rağmen

uluslararası arenada sayıları artan göçmen kaçaklığı endüstrisi mevcuttur (Balcı ve Birlikseven, 2019:144). Alınan önlemler ne yazık ki göçmen kaçakçılığını durdurmaya yetmemiştir. Göçmen kaçakçıları da bir tür yaşayan organizma gibi kendilerini yeni önlemlere göre revize etmektedirler. Böylece varlıklarını devam ettirirken göçmen kaçakçılığına konu olan düzensiz göçmenlerden aldıkları yasa dışı geliri artırmaktadırlar. Bir taraftan nitelik olarak daha güçlü ve karmaşık bir yapı yaratan göçmen kaçakçıları diğer taraftan maliyetleri de artırarak maddi anlamda daha fazla menfaat elde etmektedirler.

Suriye iç savaşının çıktığı tarihten itibaren Türkiye, Suriyelilere açık kapı politikası uygulamış ve onları geçici koruma altına almıştır. Bu kapsamda sağlık, eğitim ve sosyal yardımlara erişimleri konusunda yasal düzenlemeler yapılmıştır. Canlarını kurtarabilmek için sınırlarımıza ulaşan ve geçerli bir pasaport veya seyahat belgesi olmaksızın Suriye'den gelen kişiler geçici koruma altına alınabilmektedir. Bu sebeple, Türkiye'ye göçmen kaçakçıları vasıtasıyla gelişlerin geçici koruma kapsamına girebilmek için devam etmesi muhtemeldir. Buna istinaden Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında bir reform çalışması yapılarak Suriye vatandaşlarının sırf geçici koruma altına alınacağı vaadiyle ülkeye illegal girişleri kısmen engellenebilir ve göçmen kaçakçılığı sektörünün sekteye uğraması sağlanabilir. Bununla birlikte, bu uygulamalar sayesinde Suriye vatandaşlarının Türkiye' de yaşamalarını kolaylaştırabilmek adına yasal yollarla Türkiye'ye girişleri teşvik edilebilecektir. Bu durum şüphesiz göçmen kaçakçılığı endüstrisinin zarara uğramasına katkıda bulunacaktır.

Ulusal sınır denetimlerinin artırılması ve Suriye ile Türkiye sınırına inşa edilen 837 kilometrelik duvar, yasadışı göçü ve göçmen kaçakçılarına olan talebi azaltma konusunda önemli etkenler olabilir; ancak tek başına yeterli olmayacak ve söz konusu talebi tamamıyla ortadan kaldıramayacaktır. Elbette sınırlara örülen duvar, düzensiz göçü azaltarak göçmen kaçakçılarının gelirinin düşmesine yol açabilir. Bu noktada, göçmen kaçakçılığı suçunu işleyerek yasa dışı gelir elde eden grubun kazancı düşmeye başladığında yeni rotalar ve güzergâhlara başvurabileceği, seyahat şeklini değiştirebileceği ve bu doğrultuda fiyatları yükseltebileceği göz önünde bulundurulmalı, bu konuda daha profesyonelce hareket edebilecekleri hususu unutulmamalıdır.

Göçmen kaçakçılığı suçunun önlenmesi için yapılan mücadelede öncelikle düzensiz göçün yönetilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bu yönde çalışmalar yapan ve uluslararası iş birliğinden kaçınmayan Türkiye için coğrafi ve siyasi faktörler oldukça önemlidir. Türkiye'nin bu bağlamda önemli bir rol aldığı, hukuki düzenlemelerini güçlendirilmesi gerektiği ve küresel dünya düzenine uyum sağlayacak reformların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Düzensiz göçle yapılan mücadelede kurum ve kuruluşlara önemli görevler düşmektedir. Öncelikli olarak, sahada görev yapan kolluk kuvvetleri ve Göç İdaresi Başkanlığı personellerinin aldıkları hizmet içi eğitimler artırılarak personellerin daha bilinçli olmasına katkı sağlanabilir. Düzensiz göçü başarılı bir şekilde yürütmek için kurumlar arası işbirliği ve entegrasyonun güçlendirilmesinde fayda olacağı bir gerçektir. Bu sebeple sahada olan personellerle genel politika uygulayıcıları arasındaki istişareler artırılabilir. Böylelikle, sahada karşılaşılan aksaklıklara istinaden sunulan görüş ve yeni fikirler hem izlenilen politikalar üzerinde hem de uygulanan mevzuat temelinde iyileştirme çalışmaları yapılmasına katkı sağlayabilir.

Düzensiz göç hususunda politika uygulayıcıların istikrarlı ve kararlı olması gerek ulusal gerekse uluslararası kamuoyu üzerinde oldukça etkilidir. Devletin düzensiz göç üzerine izlediği başarılı politika ve uygulamaların kamuoyu ile paylaşılması, bu konuda şeffaf davranılması göçmen kaçakçıları üzerinde caydırıcı etkide bulunabilir ve yasadışı yollarla giriş ya da çıkış yapmak isteyen Suriye vatandaşlarının kararlarını etkileyebilir. Bu konuda gerek kolluk kuvvetleri gerekse Göç İdaresi Başkanlığı, güncel veri ve istatistikleri düzenli olarak resmi internet sitelerinde paylaşmaktadır. Türkiye'nin bu konuda izlediği şeffaflık politikalarını güçlendirmesi ve geliştirmesi, göçmen kaçakçılık organizasyonları üzerinde etki ederken uluslararası arenada da saygınlığının artmasına katkı sağlayabilir.

Suriye'deki barış ve istikrar ortamının sağlanması ile Türkiye'ye yönelen düzensiz göçün önlenmesinde ve göçmen kaçakçılığı suçunun önüne geçilmesinde en önemli adımlardan biri olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple menşe ülkelerinde barışçıl bir düzenin sağlanmasının göçmen kaçakçılığını önleme konusunda uzun vadeli ve daha faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

6.SONUÇ

Göçmen kaçakçılığı, dünyada faaliyet gösteren kapsamlı bir suç türüdür. Türkiye’de son yıllarda elde edilen verilere göre yakalanan göçmen kaçakçısı sayısı artmıştır. Kolluk kuvvetlerinin verilerine göre; olay bazlı yapılan yakalamalar ışığında, düzensiz göçmenlerin büyük bir kısmı toplu olarak yakalanmaktadır. Bu unsur, düzensiz göçün göçmen kaçakçılığı vasıtasıyla gerçekleştirildiği değerlendirilmesinin yapılmasını olanaklı kılmaktadır.

Düzensiz göç hareketlerindeki artış hiç şüphesiz göçmen kaçakçılığı suçunu işleyen kitlelerin iştahını kabartmış ve bu sahadan elde ettikleri kazanç miktarlarını artırmalarına neden olmuştur. Özellikle kara ve deniz yoluyla insanların ülkeye illegal giriş ve çıkışını sağlayan organizatörler faaliyet alanlarını genişletmiştir. Bu yüzden, Türkiye’nin düzensiz göç ile verdiği mücadelede karşı tarafın en büyük aktörlerinden birisi göçmen kaçakçılığı suçunu işleyen kişiler olmuştur. Öyle ki düzensiz göçün artmasında insanların kayıt yaptırmadan ülkeye giriş ve çıkışlarını sağlayan bu grubun etkisi elbette göz ardı edilemez.

Tarihi boyunca Türkiye, göç rotalarının üzerinde bir ülke konumunda olmuştur ancak; Ortadoğu’ da var olan kargaşa ortamıyla birlikte göç hareketliliği önceki yıllara göre artmıştır. Özellikle Suriye’de 2011 yılı itibarıyla baş gösteren çatışmalar, çeşitli gruplarca gerçekleştirilen terör eylemleri, iç karışıklıklar sonucunda bölgedeki insanların göç hareketliliğini tetiklediği görülmüştür (Battır, 2017:126). Canlarını kurtarmak adına kitlesel olarak göç eden Suriyeliler, Türkiye’de geçici koruma altına alınmıştır. Zor durumda olan ve sınırları bir şekilde aşmak durumunda kalan Suriyelilerin göçmen kaçakçılarının başvuruları olası bir hareket olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye’nin göçmen kaçakçılığı suçunun önlenmesine dair verdiği mücadelede gerek ulusal ve uluslararası hukuki düzenlemelere gerekse ulusal düzeyde sınır güvenliğine yönelik aldığı tedbirler mevcuttur; ancak gelinen noktada yeni tedbirlerin zaruri olduğu ve var olanların geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu sebeple, Türkiye’nin son on yılda artan düzensiz göç ve göçmen kaçakçılığı konusunda yeni politikalar geliştirmesinin yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Ağır, O. ve Sezik, M. (2015), Suriye'den Türkiye'ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları, Birey ve Toplum Dergisi, 5(9):95-123.

Akgün, E. (2011), Yasa Dışı Göç Çerçevesinde Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Altundeğer, N.ve Yılmaz, E. (2016), İç Savaştan Bölgesel İstikrarsızlığa: Suriye Krizinin Türkiye'ye Faturası, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21:289-301.

Anadolu Ajansı, Suriye'de 2019'un Dönüm Noktaları, Suriye'de 2019'un dönüm noktaları (aa.com.tr), Erişim Tarihi: 20.10.2021

Asar, A. (2004), Türk Yabancılar Mevzuatında Yabancı ve Hakları, Ankara: Emek Ofset.

Balcı, M. ve Birlikseven, B.(2019), Göçmen Kaçakçılığının Terör Boyutu, III Uluslararası Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Sempozyumu: 138-150.

Battır, O. (2017), İnsani Diplomasi: Teoriden Pratiğe Türk Dış Politikasının Yeni Aracı, Konya: Çizgi Kitabevi.

BBC News, Suriye'de Ölüm Sayıları, https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/01/141231_suriye_olu_sayisi , Erişim Tarihi:23.10.2021.

Geçici Koruma Yönetmeliği (2014), 22.10.2014 Resmi Gazete, 29153, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.20146883.pdf> , Erişim Tarihi: 26.10.2021

Göç İdaresi Başkanlığı (2015), 2013 Türkiye Göç Raporu, Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı Yayınları, Yayın No: 32.

Göç İdaresi Başkanlığı (2022a), Düzensiz Göç, <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler> , Erişim Tarihi:28.02.2022

Fırat Üniversitesi. İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi Cilt:6,Sayı:1,2022 221

Göç İdaresi Başkanlığı(2022b), Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi, <https://www.goc.gov.tr/turkiyenin-duzensiz-gocle-mucadelesi>, Erişim Tarihi: 28.02.2022

Göç İdaresi Başkanlığı(2022c), Geçici Koruma, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>, (Erişim Tarihi: 28.02.2022

Göç İdaresi Başkanlığı(2022d), İkamet İzinleri, <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izinleri>, Erişim Tarihi: 28.02.2022

Göç idaresi Başkanlığı(2022e), Türkiye'ye Giriş ve Türkiye'den Çıkış İstatistikleri, GİRİŞ-ÇIKIŞ (goc.gov.tr), Erişim Tarihi: 28.02.2022

İçduygu, A. (2012), Türkiye'de Düzensiz Göç, IOMTürkiyeDuzensizGoc.pdf (madde14.org), Erişim Tarihi:11.08.2021

İçduygu, A. ve Sirkeci, İ. (1999), Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri, 75 Yılda Köylerden Kentler, Ed: Oya Baydar, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

İçduygu, A. ve Toktaş, Ş. (2002), How do Smuggling and Trafficking Operate via Irregular Border Crossings in the Middle East? Evidence from Fieldwork in Turkey. *International Migration*, 40(6): 25-54.

Jandarma Genel Komutanlığı, İstatistiki Veriler, <https://www.jandarma.gov.tr/veriler>, Erişim Tarihi:28.02.2022

Koçak, Y. ve Terzi, E. (2012), Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri Ve Çözüm Önerileri, Türkiye De Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri Ve Çözüm Önerileri Yrd. Doç. Dr. Yüksel Koçak 10 Elvan Terzi 11.Pdf , Erişim Tarihi 05.08.2021

Orhan, O. ve Gündoğar, S. S. (2015), Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri, Ankara: ORSAM Yayını.

Öcal, O. ve Atasever, B.(2021), Düzensiz Göçün Karanlık Yüzü: Göçmen Kaçakçılığı, *Kapadokya Akademik Bakış Dergisi*, 5(1):41-65.

Öztürk, S. ve Çoltu, S. (2018), Suriyeli Mültecilerin Türkiye Ekonomisine Etkileri, *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13):88-198.

Sahil Güvenlik Komutanlığı, Düzensiz Göç İstatistikleri, Düzensiz Göç İstatistikleri (sg.gov.tr), Erişim Tarihi: 19.10.2021

Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesine Ek Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı BM Protokolü, (2000), Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı Protokol - madde14, Erişim Tarihi:05.11.2021

Şahin, Y. (2010), Kentleşme Politikası, Trabzon: Murathan Yayınevi.

T.C. Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı,Türkiye-AB Ortak Eylem Planı, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/15_ekim_2015_turkiye_ab_ortak_eylem_plani_.pdf , Erişim Tarihi: 25.10.2021

T.C. İçişleri Bakanlığı Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı(2017), Güvenlik Terimleri, Ankara: Uluslararası Piri Reis Kültür Ajansı.

Türk Ceza Kanunu(2004), 12.10.2004 Resmi Gazete,5237, Mevzuat Bilgi Sistemi , Erişim Tarihi: 30.09.2021

UNHCR, Küresel Eğilimler Raporu, <https://www.unhcr.org/tr/24189-dunyadaki-insanlarin-1i-yerinden-edilmis-durumda-unhcr-kuresel-egilimler-raporu.html>, Erişim Tarihi: 27.09.2021

Vikipedi, Suriye-Türkiye Sınır Duvarı, Suriye-Türkiye sınır duvarı - Vikipedi (wikipedia.org), Erişim Tarihi:23.10.2021

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu(2013), 04.04.2013 Resmi Gazete, 6458, 1.5.6458.pdf (mevzuat.gov.tr), Erişim Tarihi: 20.09.2021

Yiğittepe, L. ve Çaykara, Y.H. (2019), Göç ve Göçmen Kaçakçılığı Suçları: Türkiye ve İtalya Örneği, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek yüksek Okulu Dergisi, 22(1): 83-92.